

Talousvaliokunta 6.2.2026**Asia: VNS 9/2025 vp Valtioneuvoston selonteko: keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma**

Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy kiittää mahdollisuudesta lausua Valtioneuvoston selonteosta liittyen keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmaan. Tässä lausunnossa on esitetty huomioita perustuen erityisesti VTT:n laatimiin vaikutusten arviointeihin¹.

VTT:n päähuomioita liittyen taakanjakosektorin kasvihuonekaasupäästöjen kehityksiin:

Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma (KAISU) antaa hyvän kuvan taakanjakosektorin kasvihuonekaasupäästöjen kehityksistä keskipitkällä aikavälillä. KAISU-selonteon taustalla on hyödynnetty REPower CEST (Clean Energy Transition)- ja Luonnonvarakeskuksen REPower-hankkeiden yhteistyönä toteutetun KEITO (Kansallisen energia- ja ilmastopolitiikan uudet toimet ja skenaariot) -hankkeen¹ tutkimustuloksia sekä muita sektorikohtaisia selvityksiä. VTT koordinoi KEITO-hanketta ja VTT:n lausunto perustuu lähtökohtaisesti KEITO-hankkeessa laadittuihin keskipitkän aikavälin laskennallisiin ja laadullisiin vaikutusten arvioihin, jotka laadittiin yhteistyössä VTT:n, Luonnonvarakeskuksen (Luke), Suomen ympäristökeskuksen (Syke) ja Geologian tutkimuskeskuksen (GTK) kanssa.

KEITO-hankkeessa laskennalliset ja laadulliset vaikutusten arviot laadittiin nyky- (WEM) ja lisätoimi (WAM) -skenaariolle. KEITO:n lisätoimiskenaario perustui eri ministeriöiden esittämiin mahdollisiin uusiin toimiin, jotka eivät kuitenkaan täysin vastanneet sitä toimikokonaisuutta, joka on esitetty KAISU:ssa, vaan KEITO:n WAM-skenaario sisältää useita lisäisiä kasvihuonekaasujen (KHK) päästövähennystoimia liittyen erityisesti valmisteveromuutoksiin ja korkeampaan bio-POK-jakeluvelvoitteeseen (30 % vuonna 2030 rakennusten erillislämmityksessä, työkoneissa sekä taakanjakosektorin teollisuudessa ja energiantuotannossa). Lisäksi KEITO-laskelmissa on oletettu, että useat isot, teollisen kokoluokan investoinnit toteutuvat markkinaehtoisesti tai jollain tukimekanismilla, jota ei ole tarkemmin määritelty. Useimmat näistä luokitellaan päästökaupasektorin alle, mutta VTT haluaa korostaa, että heijastevaikutukset näkyvät myös taakanjakosektorilla esimerkiksi energian hintojen kautta. Lisäksi kannattaa huomata, että KAISU-selonteossa esitetyt erilliset sektorikohtaiset selvitykset eivät todennäköisesti ole vertailukelpoisia keskenään, saati KEITO-laskelmien kanssa erilaisten lähestymismenetelmien ja laskelmissa käytettyjen lähtötietojen vuoksi. Edellä mainittujen tekijöiden vuoksi KAISU-selonteossa esitettyihin arviointien vertailuun KEITO-skenaarioihin nähden tulee suhtautua varauksella.

KEITO-laskelmien perusteella Suomi voisi niukasti saavuttaa EU:n vuodelle 2030 asetettaman taakanjakosektorin päästötavoitteen, kun huomioidaan joustot ja kumulatiivinen päästöura vuoteen 2030. KAISU-selontekoon on sisällytetty lukuisia toimia, joille on esitetty hyvin pieni KHK-päästövähennysvaikutus. Lisäksi WAM-skenaario sisältää KHK-päästöjä kasvattavia toimia erityisesti tieliikenteessä, jonka vuoksi WAM-skenaariot liikenteen KHK-päästöt ovat korkeammat kuin WEM-skenaariossa vuoteen 2035 asti. Päivitetty laki uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä² sisältää paitsi jakeluvelvoitteen maltillistamisen myös uusiutuvan liikennesähkön sisällyttämisen jakeluvelvoitteeseen, joka lisäksi lasketaan kominkertaisena julkisesti ladatun uusiutuvan energian osalta. VTT:n laskelmien mukaan kertoimen kolme käyttö erityisesti vuoden 2030 jälkeen voi

¹ Tiina Koljonen, Sampo Soimakallio, Tarja Silfver, Mari Kivinen (toim.) 2025. Kansallisen energia- ja ilmastopolitiikan uudet toimet ja skenaariot (KEITO) – keskipitkän aikavälin vaikutusarviot. VTT Technology 442. [VTT Technology 442: Kansallinen energia- ja ilmastopolitiikan uudet toimet ja skenaariot \(KEITO\)](#)

² Finlex 2024. Laki uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta. 841/2024. [Laki uusiutuvien polttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain 2 §:n ja liitteen muuttamisesta | 928/2025 | Suomen säädöskokoelma | Finlex](#)

johtaa biodieselin käytön laskuun ja siten kasvattaa fossiilisten polttoaineiden käyttöä. Lisäksi sähköisten autojen markkinaosuuksien kasvun nopeuteen liittyy merkittävää epävarmuutta. VTT haluaa siten korostaa, että KAISU-suunnitelman päästövähennystoimien kunnianhimoa tulisi nostaa ja taakanjakosektorille sisällyttää lisäisiä toimia esitettyihin nähden, jotta voidaan varmistaa taakanjakosektorin päästötavoitteiden saavuttaminen. Erityistä epävarmuutta aiheuttaa maankäyttö- eli LULUCF-sektorin arvioitu päästökehitys. Mikäli Suomi ei saavuta LULUCF-asetuksen velvoitteita tai vajetta ei saada kompensoitua ostamalla nieluyksilöitä, vaje voi siirtyä taakanjakosektorin kannettavaksi. KEITO-laskelmissa ei arvioitu LULUCF-velvoitteista aiheutuvan vajeen kompensoimista eikä siitä aiheutuvia kustannuksia, saati lisätoimitarpeita taakanjakosektorilla. On kuitenkin ilmeistä, ettei KAISU-selonteossa esitetä riittäviä suunnitelmia maankäyttösektorin tilanteen parantamiseksi.

Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma ja hiilineutraali yhteiskunta

KAISU-selonteossa on ansiokkaasti esitetty arvioita sektorikohtaisista päästöjen kehityksistä taakanjakosektorilla. Lisäksi selonteossa on esitetty poikkisektoraalisia toimia sekä toimenpidekokonaisuuden talous-, ympäristö-, terveys- ja sosiaalisia vaikutuksia. VTT näkee KAISU:n tärkeänä instrumenttina kohti Suomen ilmastotavoitteiden saavuttamista, mutta toimien kunnianhimoa tulisi kasvattaa, jotta voidaan varmistaa ilmastolakiin kirjattujen kansallisten päästötavoitteiden sekä EU:n asettamien sitovien velvoitteiden saavuttaminen. KEITO-hankkeessa laaditun kansalaiskyselyn perusteella ilmastomuutoksen hillintä nähtiin tärkeänä, ja kansalaiset kokivat jo toteuttavansa ilmastotekoja. Isompien arjen valintojen osalta voitiin kuitenkin nähdä merkittäviä pullonkauloja, joita KEITO-hankkeessa laaditut laskelmat eivät huomioi. Olisikin tärkeää kiinnittää huomio entistä oikeudenmukaisempaan siirtymään kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa. Lisäksi on tarpeen kehittää sektori- ja järjestelmätason laskenta- ja mallinnusmenetelmiä sekä yleisemmällä tasolla dataan perustuvaa holistisempaa vaikuttavuuden arviointia, joiden avulla pysytään paremmin vastaamaan tulevaisuuden tarpeisiin.

Ilmastomuutoksen hillintä turvalliselle tasolle vaatii nopeita toimia kaikilla päästösektoreilla ja päästövähennystoimien lykkääminen mitä todennäköisimmin lisää kustannuksia päästövähennystarpeen kasvaessa. Uuden teknologian kehittäminen ja käyttöönotto edistää puhdasta siirtymää ja antaa uusia kasvun edellytyksiä. Irtautuminen fossiilisista tuontipolttoaineista lisää myös energiaturvallisuutta ja resilienssiä erilaisiin häiriöihin. Suomen etu olisi myös kunnianhimoisen EU:n ilmastopolitiikan ajaminen, mikä parantaisi investointien toteutumisen todennäköisyyttä Suomessa.

Puhdas siirtymä on kompleksinen kokonaisuus, mikä tekee vaikutusten arvioinnista hyvin haastavaa. Olisikin tärkeää, että kansallisten energia- ja päästöskenaarioiden laadintaa sekä uusien ohjaustoimien vaikuttavuutta arvioitaisiin systemaattisesti useammin, kuin kerran hallituskaudessa. Tämä varmistaisi, että ohjaustoimet ovat tehokkaita, oikean suuntaisia sekä oikeudenmukaisia ilmasto- ja energiatavoitteiden saavuttamiseksi.

Espoossa 5. helmikuuta 2026

Tiina Koljonen
Principal Scientist
Energy transition

Antti Arasto
Vice President
Energy